

Forside

Rapport om skolebestyrelser i folkeskolen

1. del

[Baggrund for nedsættelse af arbejdsgruppen](#)

[Arbejdsgruppens sammensætning](#)

[Arbejdsgruppens kommissorium og anbefalinger](#)

2. del

[Indledning](#)

[Folkeskolens aktører](#)

[Skolebestyrelsens opgaver og kompetencer](#)

Siden senest redigeret 2. september 1996 af [Webmaster](#).

Grundskolen
Gymnasiale uddannelser
Erhvervs- uddannelser m.v.
Videregående uddannelser
Arbejdsmarkeds- uddannelser og livslang læring
Voksenuddannelse og folkeoplysning
For institutioner

Udgivelser
Love og regler
Statistik

Ministeren
Om ministeriet
Fra Folketinget
Uddannelses- institutioner
Uddannelses- og erhvervsvejledning
Internationalt

Baggrund for nedsættelsen af arbejdsgruppen

Ved lov om ændring af lov om folkeskolen, jf. lov nr. 348 af 24. maj 1989, blev folkeskolens styrelsesregler med virkning fra 1. januar 1990 underkastet omfattende ændringer. De hidtidige skolenævn blev erstattet af skolebestyrelser med udvidede beføjelser, lærerrådet blev erstattet af pædagogisk råd med rent rådgivende kompetence, skolekommissioner og fælleslærerråd blev afskaffet, og skolelederens rolle blev styrket.

I forbindelse med Folketingets behandling af de nye styrelsesregler blev det vedtaget, at undervisningsministeren skulle give Folketinget en redegørelse om styrelsen af kommunernes skolevæsen med henblik på en eventuel revision af lovens bestemmelser herom.

I foråret 1994 fremlagde undervisningsminister Ole Vig Jensen sin skriftlige redegørelse om styrelsen af kommunernes skolevæsen. På baggrund af en landsdækkende undersøgelse fra Forskningsinstituttet for Pædagogik og Uddannelse, ministeriets egne erfaringer samt de justeringer, der skete i forbindelse med vedtagelsen af den nye folkeskolelov i 1993, konkluderede ministeren, at hovedindtrykket var, at de nye styrelsesregler lever op til Folketingets intentioner. Da der inden for lovens rammer endvidere er mulighed for at give skolebestyrelserne endnu større indflydelse på den enkelte skole, end udviklingen har vist, gav ministeren udtryk for den opfattelse, at der ikke for tiden var behov for hurtige ændringer af folkeskolens styrelsesregler. Samtidig gav ministeren løfte om nøje at følge udviklingen på området for at overveje, om der på længere sigt kunne vise sig behov for ændringer i lovgrundlaget eller andre initiativer. Med henblik på at skabe et grundlag for de fremtidige overvejelser lovede ministeren at iværksætte et arbejde, der kunne komme med eventuelle forslag til lovændringer, der i givet fald kunne fremsættes og vedtages forud for skolebestyrelsesvalget i foråret 1998.

På denne baggrund blev arbejdsgruppen nedsat med et kommissorium, der blev udarbejdet efter samtale med de politiske partier.

Arbejdsgruppen påbegyndte sit arbejde den 2. maj 1995 og har afholdt i alt 11 møder.

[INDHOLDSFORTEGNELSE](#)

[NÆSTE KAPITEL](#)

Arbejdsgruppens sammensætning

Formand: Direktør Ivan Sørensen, Undervisningsministeriets Folkeskoleafdeling

Udpeget af ministeren: Hanne Gullestrup, forældrevalgt skolebestyrelsesmedlem og Arne Kristiansen, Konsulent i Foreningen af Frie Ungdoms- og Efterskoler

Kommunernes Landsforening: Fuldmægtig Henrik Haagen Pedersen

[Københavns](#) og Frederiksberg Kommuner i fællesskab: Kontorchef Else Vest

Amtsrådsforeningen: Fuldmægtig Anne Andersen, fra 6/9 95 Fuldmægtig Kenneth Hirsch Sørensen

Skole og Samfund: Birgitte Bjerregaard og Hans Chr. Kirketerp-Mølle

Skoledirektørforeningen: Skoledirektør Knud Jensen

Danmarks Skolelederforening: Skoleinspektør Finn Nygreen

Danmarks Lærerforening: Konsulent Mette Klinte, fra 20/2 96 sagsbehandler Jesper Støier

Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund: Sagsbehandler Michael Møllegaard Jessen

Danmarks Elev Organisation og Folkeskolelevernes Landsorganisation i fællesskab: Dorit Wahl-Jørgensen og Ulrik Jørstad Gade

Kontorchef Bo Kjems og fuldmægtig Kirsten Krogstrup fra Folkeskoleafdelingens juridiske kontor har været arbejdsgruppens sekretariat.

[INDHOLDSFORTEGNELSE](#)

[NÆSTE KAPITEL](#)

Arbejdsgruppens kommissorium og anbefalinger

På baggrund af erfaringerne med folkeskolelovens styrelsesbestemmelser siden 1990, som de kommer til udtryk i bl.a. rapporten om decentralisering og selvforvaltning i folkeskolen fra Forskningsinstituttet for Pædagogik og Uddannelse, og i resultatet af skolebestyrelsesvalget i marts 1994, skal arbejdsgruppen belyse behovet og mulighederne for at øge forældrenes interesse for skolebestyrelsens arbejde samt vurdere, om der er behov for ændringer i lovgrundlaget for skolebestyrelsernes virksomhed.

Endvidere skal arbejdsgruppen vurdere behovet for en tydeliggørelse af de nuværende kompetencebestemmelser, herunder afgrænsningen mellem skolebestyrelsens kompetence og andre aktørers kompetence.

Arbejdsgruppens arbejde skal omfatte en vurdering af følgende:

1. Valgperiodens længde og proceduren for valg af forældrerepræsentanter. Fx:

- [1 a. Forældres valgbarhed, herunder karakteren af det borgerlige ombud.](#)

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler en uændret videreførelse af de gældende valgregler.

- [1 b. Vilkårene for medlemmernes arbejde, herunder spørgsmålet om uddannelse og diæter/faste vederlag.](#)

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler, at der sker en opkvalificering af skolebestyrelsesmedlemmernes viden om især skolebestyrelsens funktionsområder. Der skal ikke være tale om etablering af en egentlig formel uddannelse, men opgaven vil hensigtsmæssigt kunne varetages af de involverede interesseorganisationer, hvor ministeriet kan medvirke til udviklingen af kursusmateriale mv.

Arbejdsgruppen anbefaler, at de eksisterende former for godtgørelse til de forældrevalgte medlemmer afløses af et fast funktionsvederlag, som tillige kan gives til elevrepræsentanterne evt. med et reduceret beløb.

Arbejdsgruppen er delt i spørgsmålet om, hvorvidt kommunalbestyrelsen skal

være forpligtet til at yde et fast vederlag.

Skole og Samfund, Danmarks Skolelederforening, Danmarks Lærerforening, Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund, Folkeskoleelevernes Landsorganisation og Hanne Gullestrup anbefaler, at kommunerne skal være forpligtet til at yde skolebestyrelsesmedlemmerne et fast funktionsvederlag.

Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen, Københavns og Frederiksberg Kommuner, Skoledirektørforeningen, Danmarks Elevorganisation, Arne Kristiansen og formanden anbefaler, at det skal være frivilligt for kommunerne, hvorvidt de vil yde et fast vederlag.

- 1 c. Vil hensynet til kontinuiteten i skolebestyrelsens arbejde bedre kunne imødekommes ved en ændring af valgperioden, gennem rullende udskiftning af de forældrevalgte medlemmer eller på andre måder.

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler en videreførelse af en 4-årig valgperiode for forældrerepræsentanterne, samt at der i loven indsættes en bemyndigelse for ministeren til efter ansøgning fra skolebestyrelsen/kommunalbestyrelsen at kunne godkende rullende valg.

- 1 d. Vil muligheden for anvendelse af brevstemmeafgivning eller for andre afstemningsformer kunne styrke interessen for og deltagelsen i skolebestyrelsesvalget.

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler en uændret videreførelse af de nugældende regler, samt at der lokalt gøres en indsats for, at forældrene på et tidligt tidspunkt opkvalificeres til valget.

2. Mulighederne for øget indflydelse til skolebestyrelsen. Fx:

- 2 a. Skal skolebestyrelsen have øget indflydelse på sager vedr. ansættelse og afskedigelse af ledere og lærere og evt. andet personale på skolen.

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler en uændret videreførelse af de nugældende regler, således at arbejdsgiverkompetencen forbliver i kommunalbestyrelsen. Det anbefales, at der i det kommende vejledende materiale gives anbefalinger og anvisninger på, hvorledes der skabes bedre overensstemmelse mellem

kommunalbestyrelsen og skolebestyrelsen i spørgsmål vedrørende ansættelse af ledere. Her tænkes fx på nedsættelse af bedømmelsesudvalg med repræsentation fra såvel skolebestyrelsen som fra kommunens forvaltning m.fl. og på, hvorledes kommunalbestyrelsen i videre omfang kan give udtryk for, hvilke lederforudsætninger, der sigtes efter i ansættelsessituationer, og på hvorledes kommunalbestyrelsen over for skolebestyrelsen kan begrunde valget af en anden ansøger, end den af skolebestyrelsen indstillede.

Med hensyn til kompetencen til at afskedige ledere og ansætte og afskedige lærere, anbefaler arbejdsgruppen ligeledes en videreførelse af de nugældende regler.

Et mindretal, Skole og Samfund, anbefaler, af hensyn til bevarelsen af troværdigheden og integriteten omkring skolebestyrelsens rolle vedrørende ansættelsessamtaler og indstilling til kommunalbestyrelsen fsv. angår skolens kommende leder, samt ud fra ønsket om en præcisering af lederrollens kompetence og ansvar i folkeskolen:

-At kompetencen til at ansætte og afskedige skolens leder overføres fra kommunalbestyrelsen til skolebestyrelsen.

-At kompetencen til at ansætte skolens øvrige medarbejdere overføres fra kommunalbestyrelsen til skolens leder.

Skole og Samfund er opmærksom på, at overførelsen af ansættelses- og afskedigelseskompetencen vedrørende skolens leder fra kommunalbestyrelse til skolebestyrelsen samtidig vil indebære en nærmere afklaring vedrørende overførelse af afskedigelseskompetencen til skolebestyrelsen. Det er derfor vigtigt for Skole og Samfund, at der i forbindelse med en given overførsel af afskedigelseskompetencen til skolebestyrelsen bliver nedsat en arbejdsgruppe, der udreder det økonomiske og juridiske ansvar i forbindelse med decentraliseringen af kommunalbestyrelsens arbejdsgiveransvar, subsidiært beskriver fordele og ulemper ved indførelse af åremålsansættelse af skolens leder.

- [2 b. Skal skolebestyrelsen i højere grad have indflydelse på skolens undervisning.](#)

Anbefaling

Der er i arbejdsgruppen enighed om, at lovens rammer giver skolebestyrelsen god mulighed for indflydelse på undervisningens indhold. Da det i praksis viser sig, at de givne muligheder ikke altid udnyttes i fuldt omfang, anbefales det, at der i det kommende vejledende materiale gives en opfordring til at udnytte disse muligheder med konkrete anvisninger på, hvorledes dette bedst kan ske. Der vil her kunne gives eksempler på, hvorledes skolebestyrelsen via fastsættelse af mål for undervisningens indhold og opfølgningen herpå kan forøge sin indflydelse.

- [2 c. Skal skolebestyrelsen i højere grad have indsigt i den økonomiske drift.](#)

Anbefaling

Der er i arbejdsgruppen enighed om, at der ikke er behov for ændring af rammerne for skolebestyrelsens kompetence. Derimod foreslås det, at der udarbejdes et vejledende og inspirerende materiale, der viser, hvilke muligheder skolebestyrelsen har for indflydelse via godkendelsen af budgettet og opfølgningen herpå. Arbejdsgruppen anbefaler endvidere, at skolebestyrelsen får mulighed for i årets løb at kunne følge den regnskabsmæssige udvikling.

- [2 d. Ændret sammensætning af skolebestyrelsen, fx skolens souschef samt repræsentanter for skolefritidsordningens forældre og ansatte.](#)

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler, at antallet af medlemmer ikke skal udvides, men at viceskoleinspektøren/skolens souschef deltager i møderne samtidig med skolens leder og på samme vilkår, dvs. uden at være medlem.

Et mindretal, Danmarks Elev Organisation, ønsker en debat på lige grundlag i skolebestyrelsen, en debat, som ikke skal præges af, at der er nogle, der kan bestemme det hele, hvis de vil. Derfor foreslår Danmarks Elev Organisation, at der bliver en 3-3-3 opstilling, dvs. at der er 3 forældre, 3 lærere og 3 elever i skolebestyrelsen.

I forbindelse med drøftelserne af repræsentation for skolefritidsordningen har arbejdsgruppen givet udtryk for, at helhedstanken bør være det bærende element for hele børne- og ungeområdet og foreslår derfor, at dette område gøres til genstand for en principiel overvejelse med henblik på at opnå dette.

- [2 e. Ændringer i forbindelse med medarbejderrepræsentanternes og elevernes stemmeret.](#)

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler, at alle medlemmer tillægges stemmeret også i de tilfælde, hvor antallet af forældrerepræsentanter kun er 5.

Et mindretal, Københavns og Frederiksberg Kommuner, anbefaler stemmeret til alle, hvor antallet af medlemmer i skolebestyrelsen er 7.

Et andet mindretal, Kommunernes Landsforening, anbefaler en videreførelse af de nugældende regler.

3. Skolebestyrelsens samarbejde internt, med den øvrige forældrekreds, med de øvrige skolebestyrelser og andre.

Anbefaling

Der henvises til kommissoriets [pkt. 4 a](#) og [pkt. 6](#).

- 3 a. Skal skolebestyrelsen afgive en årlig beretning til opfølgning på skolens mål og handlingsplaner.

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler, at skolebestyrelsen forpligtes til at udarbejde og afgive en årlige beretning. Beretningen skal indeholde en beskrivelse af det forløbne år, hvorved den bliver både et evalueringsredskab indadtil og et informationsredskab udadtil, samt en handlingsplan for den kommende tid.

- 3 b. Skal skolebestyrelsens møder være offentlige.

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler, at skolebestyrelsens møder ikke skal være offentligt tilgængelige. Det skal derimod være en pligt for skolebestyrelsen at udarbejde dagsorden og beslutningsreferat, der, med respekt for reglerne om tavshedspligt, skal være offentligt tilgængelige.

4. Skolebestyrelsens samarbejde med kommunalbestyrelsen og den kommunale forvaltning.

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler, at der sker en sikring af dialogen mellem kommunalbestyrelsen og skolebestyrelserne. Der er enighed om, at det ikke skal være en pligt for kommunalbestyrelsen at sende en observatør til de enkelte skolebestyrelser. Derimod anbefales det, at der i den kommende vejledning gives henstillinger og anvisninger på, hvorledes man inden for de nuværende rammer lokalt kan styrke dialogen.

- 4 a. Skal et fælles forum, der kan drøfte alle spørgsmål om folkeskolen, og som bl.a. omfatter medlemmer af skolebestyrelserne, være obligatorisk for kommunerne.

Anbefaling

Arbejdsgruppen er af den opfattelse, at et fælles forum for dialog med skolebestyrelserne er nyttigt, og anbefaler derfor, at der i alle kommuner skal være dialogmøder uden formel kompetence og uden bindende regler.

Et mindretal, Kommunernes Landsforening, Københavns og Frederiksberg Kommuner, Skoledirektørforeningen og Danmarks Skolelederforening anbefaler, at der i det enkelte skolevæsen skabes egnede rammer for deltageles i en åben dialog og diskussion mellem skolebestyrelser, forældre, elever, ansatte og politikere om det lokale skolevæsens vilkår og udvikling, med at det ikke skal være et lovkrav at oprette et sådant forum.

5. Revideret vejledende vedtægt for styrelsen af kommunens skolevæsen.

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler, at der, såfremt arbejdsgruppens anbefalinger følges, udarbejdes en revideret vejledende vedtægt.

6. Informationsmateriale om kompetencefordeling i forbindelse med styrelsesreglerne, herunder fx vejledning om principper og om tilsynsforpligtelsen.

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler, at der udarbejdes vejledende materiale, der med udgangspunkt i de enkelte aktøreres kompetenceområder indeholder eksempler på gode erfaringer med forskellige samarbejdsformer samt anbefalinger. Vejledningen vil kunne indeholde eksempler på, hvad der konkret ligger i begrebet principfastsættelse, og hvad der i den forbindelse kan stilles af forventninger til hhv. skolebestyrelsen og skolens leder m.fl. Endvidere vil der med henblik på at styrke den gensidige information kunne gives forslag til udformning af en beretning om skolebestyrelsens arbejde.

Ud over udarbejdelsen af et omfattende vejledende materiale anbefaler arbejdsgruppen, at der - evt. i fællesskab - etableres kurser, der kan tilbydes alle folkeskolens interessenter.

2. del: Indledning

Med virkning fra 1. januar 1990 vedtog Folketinget nye regler for styrelsen af kommunernes folkeskolevæsen. De hidtidige skolenævn blev herved erstattet af skolebestyrelser med udvidede beføjelser.

Formålet med de nye regler var at udvide og styrke den allerede påbegyndte decentralisering og selvforvaltning. Hovedvægten blev lagt på øget brugerindflydelse i stedet for central styring. De tidligere meget detaljerede regler blev afløst af mål og rammer, som det i videst muligt omfang blev overladt til den enkelte skole selv at udfylde.

Med den nye folkeskolelov, der trådte i kraft 1. august 1994, skete der kun mindre ændringer af styrelsesreglerne. Samtidig blev der tillagt skolerne det konkrete ansvar for den pædagogiske udvikling og ansvaret for undervisningens organisering og kvalitet.

De nye styrelsesregler har nu haft virkning i godt 5 år. Erfaringerne fra denne første periode for skolebestyrelserne viser, at de rammer og muligheder, som folkeskoleloven giver for at kunne indrette sin lokale skole efter egne ønsker og behov, langt fra er udtømte. Dette skyldes flere ting. Visse kommuner har været tilbageholdende med at delegerer kompetence til skolebestyrelserne, og visse skolebestyrelser har ikke ønsket at få tillagt større kompetence end højst nødvendigt. Herudover har det vist sig, at der såvel på kommunalt plan som på skoleplan har været tvivl om, hvem der rent faktisk har kompetencen i de konkrete tilfælde, ligesom der har været tvivl om, hvor langt skolebestyrelsens kompetencer rækker specielt i forholdet til skolens leder.

[INDHOLDSFORTEGNELSE](#)

[NÆSTE KAPITEL](#)

Hvem har direkte indflydelse på folkeskolen:

Formelle aktører:

[Folketinget](#)
(folkeskoleloven)

[Undervisningsministeren](#)
(bekendtgørelser (fagernes formål, centrale kundskabs- og færdighedsområder, prøvekrav etc.), vejledninger)

[Kommunalbestyrelsen/Amtsrådet](#)
(tilsyn, styrelsesvedtægt, mål og rammer for skolerne)

[Fælles rådgivende organer](#)

[Skolebestyrelsen](#)
(tilsyn, principbeslutninger, godkendelsesbeføjelser)

[Skolens leder](#)
(ansvarlig over for kommunalbestyrelsen og skolebestyrelsen)

[Pædagogisk Råd](#) - [Elevråd](#) - [Samarbejdsudvalg](#)

Uformelle aktører:

[Kontaktforældre](#)

[Forældreråd](#) i skolefritidsordning (SFO)

SFO leder

Folketinget har gennem vedtagelsen af folkeskoleloven besluttet, hvilke mål og

rammer der skal gælde for folkeskolen. For at give folkeskolen et vist fælles præg er der fortsat fastsat nærmere regler for fx folkeskolens styrelse og skolebestyrelsernes minimumskompetence, hvilke fag eleverne skal have på de enkelte klassetrin, men ikke hvor mange timer, der skal undervises i de enkelte fag, undervisningstiden, klassestørrelser, distriktsregler og uddannelseskrav til lærere m.fl.

Undervisningsministeren fastsætter med hjemmel i folkeskoleloven bindende regler for særlige områder, herunder bindende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder for de enkelte fag og emner og krav til de afsluttende prøver. Herudover udarbejder ministeriet en række vejledninger, samt vejledende læseplaner og undervisningsvejledninger, som ikke er bindende for kommunerne. Ministeriet kan som led i forsøgs- og udviklingsarbejder eller med henblik på at bevare små skoler iht. § 55 godkende fravigelser fra de fleste af lovens bestemmelser efter ansøgning fra de enkelte skolebestyrelser, der fremsender ansøgningen via skolens leder og kommunalbestyrelsen til ministeriet.

Kommunalbestyrelsen, § 40 m.fl.

Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at alle børn, der bor i kommunen, opfylder undervisningspligten. Kommunalbestyrelsen fører tilsyn med folkeskolerne og har det overordnede økonomiske ansvar og ansvaret for at fastlægge mål og rammer for skolernes virksomhed. Kommunalbestyrelsen fastsætter såvel de økonomiske som de pædagogiske rammer for skolernes virksomhed. I vedtægten for styrelsen af kommunens skolevæsen og bilaget hertil kan man se, hvilke beslutninger kommunalbestyrelsen har truffet herom. Kommunalbestyrelsen ansætter efter indhentet udtalelse fra skolebestyrelsen og afskediger skolens leder og lærere og ansætter og afskediger det øvrige personale.

Amtsrådet, § 47 m.fl.

Amtsrådet har ansvaret for den vidtgående specialundervisning iht. § 20, stk. 2, og ansætter og afskediger ledere og lærere ved amtskommunens skolevæsen inden for folkeskolen. Ansættelse sker efter indstilling fra vedkommende skolebestyrelse. Folkeskolens styrelsesbestemmelser finder tilsvarende anvendelse ved de amtskommunale folkeskoler med de modifikationer, der følger af de amtskommunale skolers særlige forhold.

Fælles rådgivende organer, § 41, stk. 1.

Kommunalbestyrelsen afgør iht. den kommunale styrelseslov, om der skal oprettes fælles rådgivende organer for kommunens skolevæsen. Kommunalbestyrelsen skal høre skolebestyrelserne om sammensætningen af det rådgivende organ. Sammensætningen af et fælles rådgivende organ afhænger af, hvilke opgaver kommunalbestyrelsen vil tillægge det. Kredsen kan derfor bestå af såvel politikere, forældrevalgte, medarbejdere, elever som andre, ligesom et fælles rådgivende organ kan have funktioner ud over selve folkeskolen. Det rådgivende organ kan ikke tillægges nogen form for beslutningskompetence, men kan fx tillægges en udtaleret.

- Kommissoriets pkt. 4 a -

Skal et fælles forum, der kan drøfte alle spørgsmål om folkeskolen, og som bl.a. omfatter medlemmer af skolebestyrelserne, være obligatorisk for kommunerne.

Problematisering:

Folkeskolens styrelsesregler lægger op til, at den enkelte skole skal have en høj grad af økonomisk og pædagogisk selvforvaltning. Den enkelte skole skal have mulighed for selv at tegne sin egen profil inden for folkeskolelovens og kommunalbestyrelsens mål og rammer. Den enkelte skole er dog samtidig en del af et samlet kommunalt skolevæsen, og der er behov for samarbejde og dialog de forskellige aktører imellem. En række kommuner har oprettet fælles rådgivende organer og har positive erfaringer hermed. Andre kommuner har på andre måder valgt at etablere kontakt mellem de enkelte skoler indbyrdes og mellem skolerne og kommunalbestyrelsen.

Anbefaling

Arbejdsgruppen er af den opfattelse, at et fælles forum for dialog med skolebestyrelserne er nyttigt, og anbefaler derfor, at der i alle kommuner skal være dialogmøder uden formel kompetence og uden bindende regler.

Et mindretal, Kommunernes Landsforening, Københavns og Frederiksberg Kommuner, Skoledirektørforeningen og Danmarks Skolelederforening anbefaler, at der i det enkelte skolevæsen skabes egnede rammer for deltagelse i en åben dialog og diskussion mellem skolebestyrelser, forældre, elever, ansatte og politikere om det lokale skolevæsens vilkår og udvikling, med at det ikke skal være et lovkrav at oprette et sådant forum.

Skolebestyrelsen, § 42 m.fl.

Skolebestyrelsen består af 5 eller 7 forældrerepræsentanter (der skal altid være 7 forældrerepræsentanter, hvis der på skolen findes en specialklasse-række, eller hvis medarbejderne tillægges stemmeret), 2 medarbejderrepræsentanter og 2 elevrepræsentanter. Skolens leder deltager som bestyrelsens sekretær. Herudover kan en af kommunalbestyrelsens medlemmer deltage i møderne.

Det følger af folkeskoleloven, at der ikke er andre end de nævnte, der har adgang til at deltage i skolebestyrelsens møder. Imidlertid vil skolebestyrelsen altid kunne invitere andre interesserede til særlige dagsordenspunkter. Det kunne fx være hensigtsmæssigt at invitere repræsentanter for skolefritidsordningen, når der skal drøftes spørgsmål af særlig interesse for denne.

- Kommissoriets pkt. 2 d -

Ændret sammensætning af skolebestyrelsen, fx skolens souschef samt repræsentanter for skolefritidsordningens forældre og ansatte.

Problematisering:

Siden styrelsesreglernes ikrafttræden har der været et udtalt ønske om, at viceskoleinspektøren - specielt af praktiske grunde - skulle kunne deltage i skolebestyrelsens møder samtidig med skolens leder. Endvidere er der fremsat ønske om særlig repræsentation for SFOs personale samt for SFOs forældrekræds, bl.a. fordi en del af børnene i SFO ikke samtidig er indskrevet i skolen.

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler, at antallet af medlemmer ikke skal udvides, men at viceskoleinspektøren/skolens souschef deltager i møderne samtidig med skolens leder og på samme vilkår, dvs. uden at være medlem.

Et mindretal, Danmarks Elev Organisation, ønsker en debat på lige grundlag i skolebestyrelsen, en debat, som ikke skal præges af, at der er nogle, der kan bestemme det hele, hvis de vil. Derfor foreslår Danmarks Elev Organisation, at der bliver en 3-3-3 opstilling, dvs. at der er 3 forældre, 3 lærere og 3 elever i skolebestyrelsen.

I forbindelse med en generel drøftelse af SFO som en del af folkeskolens virksomhed er der overvejende enighed i arbejdsgruppen om, at SFO ikke skal have særskilt repræsentation i skolebestyrelsen. De problemer, der ligger i forlængelse af de ændringer, der er sket med indholdet og omfanget af SFO siden dennes indførelse i 1984 sammenholdt med de ændringer, der er sket i bistandsloven vedrørende parallelle dagtilbud, anbefaler arbejdsgruppen bliver løst på anden måde. Det gælder specielt den manglende formelle indflydelse til forældre til børn i SFO og mange skolebestyrelses tilsyneladende manglende bevågenhed over for SFO som en integreret del af folkeskolen. Arbejdsgruppen er af den opfattelse, at helhedstanken bør være det bærende element for hele børne- og ungeområdet og foreslår derfor, at dette område gøres til genstand for en principiel overvejelse med henblik på at opnå dette.

Skolebestyrelsens møder er lukkede. Dette betyder, at der ikke må refereres fra møderne. Det enkelte medlem må derfor ikke gengive, hvad andre har sagt på møderne. Derimod må vedkommende gerne gengive egne synspunkter. Alle medlemmer er undergivet den almindelige tavshedspligt, dvs., at personfølsomme oplysninger mm. ikke må komme andre til kundskab.

Dagsordner og beslutningsreferater, der er rensset for egentlige referater og personfølsomme oplysninger, vil derimod kunne offentliggøres.

- Kommissoriets pkt. 3 a - Skal skolebestyrelsen afgive en årlig beretning til opfølgning på skolens mål og handlingsplaner.

Problematisering:

Fra den øvrige forældrereds og andre gives der udtryk for, at skolebestyrelsen ikke i tilstrækkelig grad orienterer om, hvad skolebestyrelsen konkret har beskæftiget og vil beskæftige sig med. Endvidere vil skolebestyrelsen selv kunne have behov for at udarbejde en arbejdsplan for at skabe overblik og sikre kontinuiteten i skolebestyrelsens arbejde. En del skolebestyrelser har allerede i dag positive erfaringer med at udarbejde udviklingsplaner/handlingsplaner.

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler, at skolebestyrelsen forpligtes til at udarbejde og afgive en årlige beretning. Beretningen skal indeholde en beskrivelse af det forløbne år, hvorved den bliver både et evalueringsredskab indadtil og et informationsredskab udadtil, samt en handlingsplan for den kommende tid.

- Kommissoriets pkt. 3 b -
Skal skolebestyrelsens møder være offentlige.

Problematisering:

Med henblik på at øge muligheden for at andre kan følge skolebestyrelsens arbejde, har spørgsmålet om at gøre skolebestyrelsens møder åbne ofte været rejst. Der er tale om en afvejning af modstående interesser. På den ene side ønsket om, at alle skal kunne have mulighed for at overvære skolebestyrelsens møder, og på den anden side den ulempe flere af skolebestyrelsens medlemmer vil føle ved, at andre sidder som tilhørere.

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler, at skolebestyrelsens møder ikke skal være offentligt tilgængelige. Det skal derimod være en pligt for skolebestyrelsen at udarbejde dagsorden og beslutningsreferat, der, med respekt for reglerne om tavshedspligt, skal være offentligt tilgængelige.

Forældrerepræsentanterne

De forældrevalgte, jf. § 42, stk. 1, nr. 1, er som alt overvejende hovedregel valgt af og blandt personer, der har forældremyndigheden over børn, der er indskrevet i skolen. For forældrene er det borgerligt ombud at være medlem af en skolebestyrelse. Det vil sige, at forældre, der bor i den kommune, hvor skolen er beliggende, har pligt til at lade sig opstille og indvælge til skolebestyrelsen. Der gælder ganske få undtagelser herfra, jf. nedenfor. Det er ingen betingelse for at kunne lade sig opstille og indvælge i skolebestyrelsen, at man har en pletfri straffeattest. Et medlem fortaber ikke sin valgbarhed ved at begå en strafbar handling uanset handlingens karakter. Det er alene forældre kredsen, der afgør, hvem den ønsker at indvælge som forældrerepræsentanter i skolebestyrelsen.

Er man som forældre indvalgt i skolebestyrelsen er valget bindende for hele perioden,

forstået på den måde, at man ikke kan udtræde af skolebestyrelsen uden videre, selv om man ikke længere har lyst til at deltage.

Ret til fritagelse for medlemskab af eller valg til skolebestyrelsen sker efter følgende regler:

Fritagelse for at lade sig opstille:

Den, der er fyldt 60 år eller har været medlem af skolenævn/skolebestyrelser i to sammenhængende perioder, har ikke pligt til at lade sig opstille.

Fritagelse for medlemskab kan kun ske:

- efter anmodning til kommunalbestyrelsen, der kun kan fritage for medlemskab, hvis den pågældende på grund af sin helbredstilstand, varetagelse af andet offentligt hverv, forretninger eller lignende har rimelig grund til at ønske sig fritaget,
- efter anmodning, hvis medlemmets barn udskrives af skolen efter afslutning af skolegangen, eller hvis barnet i løbet af skoletiden flytter til en anden folkeskole.

Pligt til straks at udtræde af skolebestyrelsen har:

- det medlem, hvis barn i løbet af skoletiden optages i en privatskole eller en anden skoleform, der er omfattet af lovens § 33, stk. 2. Dette gælder ikke i de tilfælde, hvor medlemmet fortsat har et barn indskrevet på skolen,
- det medlem, der får ansættelse på skolen.

- Kommissoriets pkt. 1 a - Forældrenes valgbarhed, herunder karakteren af det offentlige ombud.

Problematisering:

Der har gentagne gange været rejst spørgsmålet om, hvorvidt de forældrevalgte skolebestyrelsesmedlemmer kan få lov at udtræde af skolebestyrelsen i utide, dvs. af grunde, der ikke i dag giver ret til at udtræde. Endvidere har der været fremsat ønske om at få mulighed for af forskellige grunde at kunne tvinge medlemmer ud af skolebestyrelsen. I dag foreligger disse muligheder ikke. Efter den kommunale valglov er den, der ved endelig dom eller vedtagelse af bøde er straffet for en handling, der i almindeligt omdømme gør den pågældende uværdig til at være medlem af kommunale råd ikke valgbar i en vis periode, efter at straffen eller foranstaltningen er udstået. Mister et medlem sin valgbarhed, skal vedkommende udtræde af kommunalbestyrelsen. Spørgsmål om fortabelse af valgbarhed afgøres af et af indenrigsministeren nedsat valgbarhedsnævn.

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler en uændret videreførelse af de gældende valgeregler.

Iht. § 43, stk. 3, kan kommunalbestyrelsen, men skal ikke, yde

forældrerepræsentanterne diæter og erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste og befodringsgodtgørelse mv.

- Kommissoriets pkt. 1 b -
Vilkårene for medlemmernes arbejde, herunder spørgsmålet om uddannelse og diæter/faste vederlag.

Problematisering:

En del kommuner giver ikke de forældrevalgte diæter eller andre former for ydelser. Vil en pligt for kommunerne til at yde de forældrevalgte medlemmer et fast vederlag eller anden form for kompensation, evt. parallelt med de for kommunalbestyrelsesmedlemmer gældende regler, kunne få flere forældre interesserede i at lade sig indvælge i SB?

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler, at der sker en opkvalificering af skolebestyrelsesmedlemmernes viden om især skolebestyrelsens funktionsområder. Der skal ikke være tale om etablering af en egentlig formel uddannelse, men opgaven vil hensigtsmæssigt kunne varetages af de involverede interesseorganisationer, hvor ministeriet kan medvirke til udviklingen af kursusmateriale mv.

Arbejdsgruppen anbefaler, at de eksisterende former for godtgørelse til de forældrevalgte medlemmer afløses af et fast funktionsvederlag, som tillige kan gives til elevrepræsentanterne evt. med et reduceret beløb.

Arbejdsgruppen er delt i spørgsmålet om, hvorvidt kommunalbestyrelsen skal være forpligtet til at yde et fast vederlag.

Skole og Samfund, Danmarks Skolelederforening, Danmarks Lærerforening, Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund, Folkeskoleelevernes Landsorganisation og Hanne Gullestrup anbefaler, at kommunerne skal være forpligtet til at yde skolebestyrelsesmedlemmerne et fast funktionsvederlag.

Kommunernes Landsfore

Skolebestyrelsens opgaver og kompetencer

Skolebestyrelsen er det organ, der formulerer principperne for den enkelte skoles virksomhed inden for de mål og rammer, som kommunalbestyrelsen fastsætter.

Skolebestyrelsen kan tage alle spørgsmål af betydning for undervisningen op til drøftelse med skolens leder, herunder konkrete spørgsmål, der hører under skolelederens beslutningskompetence. Skolebestyrelsen har i den forbindelse adgang til at kræve de nødvendige oplysninger af skolens leder.

Folkeskoleloven angiver de kompetenceområder, som skolebestyrelsen som minimum skal have. Herudover kan kommunalbestyrelsen delegere alle sine beføjelser - bortset fra arbejdsgiverkompetencen og bevillingskompetencen - til skolebestyrelserne. I princippet kan kommunalbestyrelsen således give en uspecificeret bevillingsramme og et antal medarbejdere til den enkelte skole, hvorefter skolen administrerer de tildelte ressourcer efter egne ønsker og behov inden for gældende retsfor skrifter og inden for de af kommunalbestyrelsen fastsatte mål og rammer for folkeskolens virksomhed.

Skolebestyrelsen fastsætter principper (retningslinjer) for skolens virksomhed på det mere overordnede plan, men skal ikke gennem sine beslutninger foretage en detailstyring af skolen. Skolebestyrelsen skal derfor ved fastlæggelsen af principper være opmærksom på, at der skal overlades et råderum til skolens leder, der har kompetencen til at udmønte skolebestyrelsens principbeslutninger.

Skolebestyrelsens nærmere indflydelse vil altid afhænge af, hvilke rammer kommunalbestyrelsen har givet den enkelte skole. Samtidig afhænger den af, hvilke områder der er tale om.

Det er skolens leder, der udarbejder forslag til skolebestyrelsen vedrørende principper for skolens virksomhed, jf. § 44, stk. 2, og skolens budget, jf.

§ 44, stk. 3, inden for de af kommunalbestyrelsen fastsatte økonomiske rammer. Dette indebærer, at skolens leder selv kan tage initiativ til at fremlægge et forslag, eller at skolelederen kan tage initiativ til, at andre udarbejder forslag. Skolebestyrelsen vil kunne pålægge skolelederen at indhente forslag fra andre, fx lærerne, ligesom de enkelte medlemmer af skolebestyrelsen selv kan fremsætte forslag.

Skolebestyrelsen *fastsætter principper* om bl.a:

- undervisningens organisering

- samarbejde mellem skole og hjem
- underretning af hjemmene om elevernes udbytte af undervisningen
- arbejdets fordeling mellem lærerne
- fælles arrangementer i skoletiden

Opregningen er ikke udtømmende, hvorfor skolebestyrelsen kan fastsætte principper om andet, der vedrører folkeskolens virksomhed.

Skolebestyrelsen *godkender og fastsætter principper* for

- voksnes deltagelse i undervisningen
- skolen som lokalt kulturcenter

Skolebestyrelsen *godkender*

- skolens budget
- undervisningsmidler

Skolebestyrelsen *fastsætter* ordensregler

Skolebestyrelsen *afgiver indstilling* om forsøgs- og udviklingsarbejder

Skolebestyrelsen *udarbejder forslag* til læseplaner

Skolebestyrelsen *afgiver udtalelse*

- om vedtægten for styrelsen af kommunens skolevæsen
- om ansættelse af ledere og lærere ved skolen
- om alle spørgsmål, som kommunalbestyrelsen forelægger den, og *kan afgive udtalelse* om alle spørgsmål, der vedrører den pågældende skole.

- Kommissoriets pkt. 3 -
Skolebestyrelsens samarbejde internt, med den øvrige forældrereds, med de øvrige skolebestyrelser og andre.

Der henvises til kommissoriets [pkt. 4 a](#) og [pkt. 6](#) .

Skolebestyrelsen fastsætter principper

- Kommissoriets pkt. 6 -
Informationsmateriale om kompetencefordeling i forbindelse med styrelsesreglerne, herunder fx vejledning om principper og om tilsynsforpligtelsen.

Problematisering:

Det er arbejdsgruppens indtryk, at årsagen til, at samarbejdet i og omkring skolebestyrelserne ikke altid fungerer, som man kunne ønske, kan være

manglende kendskab til omfanget og indholdet af de enkelte aktørers kompetenceområder.

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler, at der udarbejdes vejledende materiale, der med udgangspunkt i de enkelte aktørers kompetenceområder indeholder eksempler på gode erfaringer med forskellige samarbejdsformer samt anbefalinger. Vejledningen vil kunne indeholde eksempler på, hvad der konkret ligger i begrebet principfastsættelse, og hvad der i den forbindelse kan stilles af forventninger til hhv. skolebestyrelsen og skolens leder m.fl. Endvidere vil der med henblik på at styrke den gensidige information kunne gives forslag til udformning af en beretning om skolebestyrelsens arbejde.

Ud over udarbejdelsen af et omfattende vejledende materiale anbefaler arbejdsgruppen, at der - evt. i fællesskab - etableres kurser, der kan tilbydes alle folkeskolens interessenter.

Undervisningens organisering.

Undervisningens organisering er forskellig fra undervisningens tilrettelæggelse. Undervisningens tilrettelæggelse vedrører den måde, lærerne vælger at undervise eleverne på inden for de rammer loven fastsætter, de principper mv., som skolebestyrelsen har vedtaget om bl.a. undervisningens organisering, jf. nedenfor, og de beslutninger, som skolens leder har truffet om bl.a. arbejdets fordeling mellem lærerne.

Undervisningens organisering vedrører elevernes timetal, udbud af valgfag, elevernes fordeling i klasser, specialundervisning, holddannelse mm.

Skolebestyrelsen kan ikke fastlægge den enkelte klasses skema fag for fag, time for time. Derimod kan den fastsætte et princip om, at der fx skal være så mange dansktimer som muligt på de yngste klassetrin, at de musisk/kreative fag skal styrkes med flere timer, at den skemalagte undervisning kan suspenderes til fordel for lejrskoleophold mv. på visse klassetrin, og at en klasses timetal kan få relation til elevtallet. Endvidere kan skolebestyrelsen fastsætte principper for samlæsning på tværs af klasser og klassetrin, for deletimer og for holddannelse.

Vedrørende udbuddet af valgfag har skolebestyrelsens mulighed for bl.a. at komme med forslag til nye fag, til at fastsætte principper for, om man fx ønsker ligevægt mellem boglige og praktiske fag, eller om man ønsker at lægge mere vægt på eksempelvis de praktiske fag.

Med hensyn til spørgsmålet om fordeling af elever i klasser kan skolebestyrelsen fastsætte principper om fx, at der ved skolegangens påbegyndelse så vidt muligt skal være lige mange drenge og piger i klassen.

- Kommissoriets pkt. 2 b -
Skal skolebestyrelsen i højere grad have indflydelse på skolens undervisning.

Problematisering:

Skolens undervisning skal leve op til folkeskolens formål og øvrige bestemmelser, fagenes formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder og den lokalt vedtagne læseplan for det pågældende fag. Ingen af disse bindende forskrifter er så detaljeret beskrevet, at man ud fra sit kendskab til dette har mulighed for at følge, hvad der konkret bliver undervist i de enkelte fag på de enkelte klassetrin. Den konkrete tilrettelæggelse af undervisningen inden for de givne rammer, de godkendte undervisningsmidler mv., er den enkelte lærers kompetence i samarbejde med bl.a. eleverne, skolens leder og klassens øvrige lærere. Ofte informerer den enkelte skole/lærer ikke i nærmere detaljer, hvad der konkret vil blive undervist i, hvorfor forældrene ikke har mulighed for at følge undervisningen nærmere. Forældrene har ikke ret til efter eget ønske og behov at overvære undervisningen. Et ønske om at overvære undervisningen kan alene ske efter aftale med skolens leder.

Anbefaling

Der er i arbejdsgruppen enighed om, at lovens rammer giver skolebestyrelsen god mulighed for indflydelse på undervisningens indhold. Da det i praksis viser sig, at de givne muligheder ikke altid udnyttes i fuldt omfang, anbefales det, at der i det kommende vejledende materiale gives en opfordring til at udnytte disse muligheder med konkrete anvisninger på, hvorledes dette bedst kan ske. Der vil her kunne gives eksempler på, hvorledes skolebestyrelsen via fastsættelse af mål for undervisningens indhold og opfølgningen herpå kan forøge sin indflydelse.

Samarbejde mellem skole og hjem

Skolebestyrelsen har til opgave at fremme og formidle samarbejdet mellem skolen og hjemmene samt sørge for oplysningsarbejde blandt forældrene med henblik på at skabe gensidig kontakt og forståelse mellem forældrene og lærerne om børnenes forhold til skolen og dens undervisning.

Underretning af hjemmene om elevernes udbytte af undervisningen

Efter folkeskolelovens § 13 skal eleverne og forældrene regelmæssigt underrettes om skolens syn på elevernes udbytte af skolegangen. På 8.-10. klassetrin gives der standpunktskarakterer mindst to gange om året. De sidste skal gives umiddelbart før de skriftlige prøver og skal udtrykke elevernes faglige standpunkt på dette tidspunkt.

Inden for de gældende rammer og retningslinjer fastsætter skolebestyrelsen de nærmere principper for, på hvilken måde hjemmene skal underrettes om elevernes udbytte af undervisningen, om underretningen skal være skriftlig og/eller mundtlig, og hvor ofte underretningen som minimum skal finde sted.

Arbejdets fordeling mellem lærerne

Skolebestyrelsen fastsætter overordnede principper for arbejdets fordeling mellem lærerne. Som eksempler herpå kan nævnes fælærerrordning, opprioritering af at fagene varetages af linjefagsuddannede samt klasselærerskift i skoleforløbet. Denne kompetence forudsætter ikke et nærmere kendskab til de enkelte læreres specialuddannelse. Derimod påhviler det skolens leder, der har det pædagogiske ansvar for arbejdets tilrettelæggelse på skolen, at udarbejde en arbejdsfordelingsplan bl.a. ud fra sit kendskab til lærernes uddannelse og øvrige kvalifikationer. Inden for de af skolebestyrelsen fastsatte principper er det skolelederen, der foretager den konkrete fordeling af arbejdet mellem lærerne.

Fællesarrangementer i skoletiden

Ved fællesarrangementer i skoletiden forstås fx morgensamlinger, teaterforestillinger og juleafslutninger, hvor eleverne samles i skoletiden, elevernes udsendelse i praktik, lejrskoleophold og ekskursioner mv. 1993-loven ophævede den tidligere gældende bestemmelse om, at undervisningen i en klasse kunne indstilles i 10 skoledage på 1.-7. klassetrin, 20 dage på 8. klassetrin, 30 dage på 9. klassetrin og på 10. klassetrin efter behov. Det er herefter overladt til skolebestyrelsen inden for de af kommunalbestyrelsen fastsatte rammer som led i undervisningens organisering at fastsætte principper for det tidsmæssige omfang af sådanne fællesarrangementer, ligesom det er skolebestyrelsens kompetence at fastsætte principper for indholdet af disse.

Arrangementerne skal som udgangspunkt være vederlagsfri for eleverne, men der er intet til hinder for, at skolebestyrelsen vedtager principper for fx skolerejser, som eleverne selv er med til at finansiere.

Skolebestyrelsen godkender og fastsætter principper

Voksnes deltagelse i undervisningen

Kommunalbestyrelsen fastsætter nærmere retningslinjer for voksnes eventuelle deltagelse i folkeskolens undervisning på 8.-10. klassetrin, men det er skolebestyrelsen på den enkelte skole, der godkender, at voksne kan deltage i undervisningen. Hvis det besluttet, at voksne kan deltage i undervisningen, fastsætter skolebestyrelsen inden for de af kommunalbestyrelsen fastsatte retningslinjer nærmere principper herfor, herunder fx antallet af voksne i de pågældende klasser, og i hvilken undervisning de voksne kan deltage.

Skolen som lokalt kulturcenter

Kommunalbestyrelsen fastsætter nærmere retningslinjer for skolerne som lokale kulturcentre, således at skolerne vil kunne omfatte et alsidigt kultur- og fritidstilbud, der formidles i tæt samarbejde med lokalsamfundets folkeoplysnings- og foreningsliv, det frivillige ungdomsarbejde samt andre interesserede kredse af borgere. Det er skolebestyrelsen ved den enkelte skole, der har kompetencen til at godkende, om

skolen skal indgå i et sådant samarbejde. Hvis skolebestyrelsen godkender dette, fastsætter den nærmere principper herfor inden for de af kommunalbestyrelsen fastsatte retningslinjer.

Skolebestyrelsen godkender

Skolens budget

Kommunalbestyrelsen har som bevilgende myndighed kompetencen til at træffe beslutning om og fastsætte detaljeringsgraden af den enkelte skoles budget. I styrelsesreglerne er det imidlertid forudsat, at de enkelte skoler tildeles rammebevillinger, således at den enkelte skole selv kan disponere over en større eller mindre del af skolens samlede budget med deraf følgende mulighed for at foretage omprioriteringer. Arbejdsgruppen er endvidere af den opfattelse, at skolebestyrelsen får mulighed for at følge med i regnskabet i årets løb.

Det er skolens leder, der, inden for de af kommunalbestyrelsen fastlagte rammer og på grundlag af de af skolebestyrelsen fastsatte principper, har ansvaret for at udarbejde et budgetforslag for den enkelte skole, der forelægges skolebestyrelsen til godkendelse. Hvis skolebestyrelsen ikke umiddelbart kan godkende forslaget, kan den anmode skolelederen om et nyt forslag, eller den kan selv foretage budgetomplaceringer inden for den givne bevilling. Godkendelsesbeføjelsen indebærer, at skolebestyrelsen på et mere overordnet niveau kan foretage prioriteringer mellem fx vikarkontoen, lejrskoler, bøger, vedligeholdelse etc. Beføjelsen indebærer derimod ikke, at skolebestyrelsen skal beskæftige sig med budgettes detaljer. Dette er skolelederens kompetence. Når kommunalbestyrelsen har udmeldt budgetrammen, kan den normalt ikke efterfølgende forlange ændringer i skolens budgetmæssige dispositioner, selv om kommunalbestyrelsen ikke er enig i de foretagne prioriteringer.

- Kommissoriets pkt. 2 c -
Skal skolebestyrelsen i højere grad have indsigt i den økonomiske drift.

Problematisering:

Skolens budget og regnskab er en central del af skolens virksomhed. Der har været udtrykt ønske om, at skolebestyrelsen kunne få en mere detaljeret indflydelse end den, der er adgang til i dag.

Anbefaling

Der er i arbejdsgruppen enighed om, at der ikke er behov for ændring af rammerne for skolebestyrelsens kompetence. Derimod foreslås det, at der udarbejdes et vejledende og inspirerende materiale, der viser, hvilke muligheder skolebestyrelsen har for indflydelse via godkendelsen af budgettet og opfølgningen herpå. Arbejdsgruppen anbefaler endvidere, at skolebestyrelsen får mulighed for i årets løb at kunne følge den regnskabsmæssige udvikling.

Undervisningsmidler

Der er ingen begrænsninger i udtrykket undervisningsmidler, der derfor omfatter undervisningsmidler af enhver art, dvs. fx også pjecer, avisudklip og film, uanset om skolen har rådighed over materialet som følge af køb, lån, leje eller egen frembringelse. Skolebestyrelsens kompetence til at godkende undervisningsmidler skal udøves i overensstemmelse med de gældende bestemmelser for folkeskolens virksomhed, herunder fagenes formål, før de anvendes i undervisningen. Det er imidlertid ikke et krav, at skolebestyrelsen godkender samtlige undervisningsmidler konkret. Skolebestyrelsen kan fx udvælge enkelte områder og fastsætte nærmere principper for resten. Det kræves dog som minimum, at skolebestyrelsen kan få orientering om foretagne anskaffelser.

Det er ikke hensigten, at skolebestyrelsen skal føre en egentlig kontrol med, at der kun anvendes forhåndsgodkendte undervisningsmidler. Ansvar for at respektere skolebestyrelsens kompetence påhviler skolens leder, hvilket i praksis vil sige den enkelte lærer. Dette giver samtidig læreren mulighed for at inddrage dagsaktuelt materiale i undervisningen uden først at skulle søge om skolebestyrelsens godkendelse hertil.

Skolebestyrelsens godkendelsesbeføjelse kan ikke delegeres til andre.

Skolebestyrelsen fastsætter

Ordensregler

I bekendtgørelse nr. 27 af 12. januar 1995 om foranstaltninger til fremme af god orden i folkeskolen er der fastsat de øvre rammer for de foranstaltninger, der kan iværksættes over for de elever, der overtræder skolens ordensregler. Adgangen til at fastsætte skolens ordensregler omfatter hele skolens virksomhed, herunder fritidsundervisningen og skolefritidsordningen i medfør af henholdsvis § 3, stk. 3 og 4. De nærmere ordensregler for den enkelte skole udarbejdes i samarbejde mellem skolebestyrelse, elever og lærere.

Skolebestyrelsen afgiver indstilling

Forsøgs- og udviklingsarbejder

Iht. folkeskolelovens § 55, stk. 1, kan undervisningsministeren fravige lovens bestemmelser bortset fra kapitel 1 om folkeskolens formål og kapitel 4 om lærerne, i det omfang det anses for påkrævet for at fremme forsøgsvirksomhed eller pædagogisk udviklingsarbejde eller for at bevare små skoler.

Skolebestyrelsen afgiver indstilling til kommunalbestyrelsen om forsøgs- og udviklingsarbejder i det omfang, det overskrider de mål og rammer, som kommunalbestyrelsen har fastsat. Kommunalbestyrelsen har ikke kompetence til af

egen drift at iværksætte forsøgs- og udviklingsarbejder på de enkelte skoler.

Hvis skolebestyrelsen ønsker iværksat forsøgs- og udviklingsarbejder, der kræver en fravigelse af folkeskolelovens regelsæt, fremsendes ansøgningen med skolelederens påtegning gennem kommunalbestyrelsen til ministeriet.

Skolebestyrelsen udarbejder forslag

Læseplaner

Skolebestyrelsens mulighed for at præge undervisningens indhold kommer til udtryk bl. a. gennem dens kompetence til at udarbejde forslag til læseplaner. Det er en vigtig opgave ikke mindst i de kommende år efter ministeriets udsendelse af nye vejledende læseplaner.

Hvis skolebestyrelsen ønsker nye eller mere lokalt prægede læseplaner for de enkelte fag, er det skolelederen, der som bestyrelsens sekretær har ansvaret for udarbejdelsen. Skolebestyrelsen kan vælge at tage udgangspunkt i de af Undervisningsministeriet udarbejdede vejledende læseplaner og justere dem efter lokale ønsker og behov, eller den kan vælge at lave helt nye. Læseplanerne skal dog altid være i overensstemmelse og med de centralt fastsatte regler om fagenes formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder. Forslaget forelægges kommunalbestyrelsen, der tager endelig stilling til forslaget. Kommunalbestyrelsen er imidlertid ikke forpligtet til at godkende skolebestyrelsens forslag, men kan fx vedtage, at læseplanerne for de enkelte fag skal være ens for alle skolerne i kommunen. Spørgsmålet om at anbefale ens læseplaner i kommunen vil være et spørgsmål, der naturligt vil kunne tages op i et fælles rådgivende organ.

Skolebestyrelsen afgiver udtalelse

Skolebestyrelsens kompetence til at afgive udtalelse indebærer en pligt til at afgive en udtalelse i sager, som kommunalbestyrelsen forelægger den. Skolebestyrelsens udtalelse indgår som element i kommunalbestyrelsens behandling af sagen, men kommunalbestyrelsen er ikke bundet af skolebestyrelsens udtalelse.

Skolebestyrelsen kan endvidere afgive udtalelse og stille forslag til kommunalbestyrelsen om alle spørgsmål, der vedrører den pågældende skole.

Vedtægten for styrelsen af kommunens skolevæsen

Den kommunale vedtægt består af selve vedtægten, der omfatter beslutninger om bl.a. skolebestyrelsernes sammensætning, mødevirksomhed og beføjelser, pædagogisk råds sammensætning og mødevirksomhed. Herudover er der til vedtægten et bilag, som giver en samlet oversigt over de væsentlige beslutninger vedrørende den kommunale folkeskole, som kommunalbestyrelsen har truffet, og som omfatter a) oplysninger om kommunalbestyrelsens beslutninger om skolestrukturen, dvs. antallet af skoler,

skoledistrikter, klassetrin, specialundervisning, fritidsundervisning og evt. skolefritidsordning, og b) andre rammer, som kommunalbestyrelsen ønsker at lægge for skolebestyrelsens beslutninger, fx rammer for klassedannelsen og for elevernes timetal samt øvrige beslutninger som kommunalbestyrelsen har truffet om fx læseplan, ferieplan, skolebiblioteksordning.

Kommunalbestyrelsens ændringer i styrelsesvedtægten og det i bilaget under a) nævnte kan kun ske efter indhentet udtalelse fra skolebestyrelserne. Øvrige ændringer i bilaget kan ske uden inddragelse af skolebestyrelserne. Der findes hverken regler for, på hvilket tidspunkt en ændring af vedtægten eller bilaget kan finde sted, eller for, hvor lang svarfrist der skal gives skolebestyrelsen. Skolebestyrelsen har dog krav på en rimelig frist, fx et par uger. Ændringer af vedtægtens bestemmelser om skolebestyrelsens sammensætning vil ikke kunne ske midt i en valgperiode, med mindre der er tale om nyvalg i forbindelse med en skolenedlæggelse.

- Kommissoriets pkt. 5 -
Revideret vejledende vedtægt for styrelsen af kommunens skolevæsen.

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler, at der, såfremt arbejdsgruppens anbefalinger følges, udarbejdes en revideret vejledende vedtægt.

Ansættelse af ledere og lærere ved skolen

Beslutning om ansættelse og afskedigelse af skolens personale træffes af kommunalbestyrelsen. Denne beføjelse er en del af arbejdsgiverkompetencen, der ikke kan delegeres til skolebestyrelserne. Beslutning om ansættelse af ledere og lærere træffes efter indhentet udtalelse fra skolebestyrelsen. Tilsvarende gælder ved ledere og læreres frivillige flytning. Ved uansøgt forflyttelse og afsked skal kommunalbestyrelsen derimod ikke høre skolebestyrelsen. Kommunalbestyrelsen skal heller ikke høre skolebestyrelsen ved ansættelse af ledere og andre ved kommunens samlede skolevæsen, med mindre vedkommende tillige skal have tillagt tjeneste ved den pågældende skole eller ved ansættelse af øvrigt personale på skolen. Skolebestyrelsen kan imidlertid afgive udtalelse om alle spørgsmål, der vedrører den enkelte skole, hvorfor den af egen drift vil kunne afgive en udtalelse i sager om afsked og uansøgt forflyttelse.

Skolebestyrelsens kompetence kan ikke delegeres til andre, heller ikke til et ansættelsesudvalg, bestående af fx repræsentanter for skolebestyrelsen og for den kommunale forvaltning. Der er intet til hinder for, at en del af proceduren, fx gennemsyn af ansøgninger, interviews mv, forestås af enkelte af skolebestyrelsens medlemmer evt. sammen med andre, men selve udtalelsen er skolebestyrelsens, der beslutter udtalelsen på et møde.

- Kommissoriets pkt. 2 a -
Skal skolebestyrelsen have øget indflydelse på sager vedr. ansættelse og

afskedigelse af ledere og lærere og evt. andet personale på skolen?

Problematisering:

Skolebestyrelser, der efter gennemlæsning af ansøgninger, ansøgersamtaler mv. enstemmigt indstiller en person som skolens kommende leder, føler sig tilsidesat, når kommunalbestyrelsen vælger en anden, evt. en, som skolebestyrelsen end ikke har indstillet.

Anbefaling

Arbejdsgruppen anbefaler en uændret videreførelse af de nugældende regler, således at arbejds giverkompetencen forbliver i kommunalbestyrelsen. Det anbefales, at der i det kommende vejledende materiale gives anbefalinger og anvisninger på, hvorledes der kan skabes bedre overensstemmelse mellem kommunalbestyrelsen og skolebestyrelsen i spørgsmål vedrørende ansættelse af ledere. Her tænkes fx på nedsættelse af bedømmelsesudvalg med repræsentation fra såvel skolebestyrelsen som fra kommunens forvaltning m.fl. og på, hvorledes kommunalbestyrelsen i videre omfang kan give udtryk for, hvilke lederforudsætninger, der sigtes efter i ansættelsessituationer, og på, hvorledes kommunalbestyrelsen over for skolebestyrelsen kan begrunde valget af en anden ansøger, end den af skolebestyrelsen indstillede.

Med hensyn til kompetencen til at afskedige ledere og ansætte og afskedige lærere, anbefaler arbejdsgruppen ligeledes en videreførelse af de nugældende regler.

Et mindretal, Skole og Samfund, anbefaler, af hensyn til bevarelsen af troværdigheden og integriteten omkring skolebestyrelsens rolle vedrørende ansættelsessamtaler og indstilling til kommunalbestyrelsen fsv. angår skolens kommende leder, samt ud fra ønsket om en præcisering af lederrollens kompetence og ansvar i folkeskolen:

-At kompetencen til at ansætte og afskedige skolens leder overføres fra kommunalbestyrelsen til skolebestyrelsen.

-At kompetencen til at ansætte skolens øvrige medarbejdere overføres fra kommunalbestyrelsen til skolens leder.

Skole og Samfund er opmærksom på, at overførelsen af ansættelses- og afskedigelseskompetencen vedrørende skolens leder fra kommunalbestyrelse til skolebestyrelsen samtidig vil indebære en nærmere afklaring vedrørende overførelse af afskedigelseskompetencen til skolebestyrelsen. Det er derfor vigtigt for Skole og Samfund, at der i forbindelse med en given overførsel af afskedigelseskompetencen til skolebestyrelsen bliver nedsat en arbejdsgruppe, der udreder det økonomiske og juridiske ansvar i forbindelse med decentraliseringen af kommunalbestyrelsens arbejds giveransvar, subsidiært beskriver fordele og ulemper ved indførelse af åremålsansættelse af skolens leder.

[INDHOLDSFORTEGNELSE](#)